Ao. 1856.

Donderdag

No. 26.

28 Februarij.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 25 Februarij 1856.

Bij Gouvernements-resolutie van den 23n. dezer maand No. 213, is bepaald:

1o. Dat de Commissie tot regeling der belasting wegens *Quota* van suiker-Plantagien en Houtgronden, bedoeld bij art. 4. der Publicatie van 4 September 1854 (G. B. c. a. No. 9) zal bestaan:

Uit den Administrateur van financien, als Voorzitter; en uit de Leden van den Kolonialen Raad, Mr. B. Lyon en T. Janssen Eijken Sluijters.

2o. Dat deze Commissie vergaderen zal in het lokaal van het Departement der *Onbeheerde boedels en weezen.*

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,

E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 23 Februarij 1856.

Van wege Zijne Excellentie den Heer Gouverneur dezer Kolonie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat, tengevolge van de daartoe gedane verzoeken, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden aan de navolgende slaven, als:

1o. Aan de slavenkinderen: *Henriette Louiza*, geboren in 1852, dochter van *Julia* of *Abenie*, en *Albert*, geboren in 1855, zoon van *Etelina*, toebehoord hebbende aan C. H. Gallweij (nu wijlen).

2o. Aan de slavin *Francina*, geboren in 1814, dochter van *Santje*; toebehoord hebbende voor den vrijdom aan F. W. Barkhausen.

3o. Aan de slavin *Sophietje*, geboren in 1807, dochter van *Jeannette*, toebehoord hebbende aan E. van Emden.

4o. Aan de slavin *Galathea*, geboren in 1789, waarvan de moeder onbekend is, toebehoord hebbende voor den vrijdom aan A. Smelt.

5o. Aan de slavin *Ketty*, geboren 1815, dochter van *Diana*, en haar kind *Santje*, geboren in 1844, toebehoord hebbende aan den houtgrond *Onverwacht*, divisie *Para*.

6o. Aan den slaaf *Theodor* of *Doris*, geboren in 1838, zoon van *Betzy*, toebehoord hebbende aan C. A. Dorwart.

7o. Aan de slavin *Elisabeth*, geboren in 1837, dochter van *Cornelia*, toebehoord hebbende aan T. Gray.

8o. Aan den slaaf *Willem*, geboren in 1826, zoon van *Margaretha*, toebehoord hebbende aan plantage *Esthersrust*, divisie *beneden Cottica*.

9o. Aan het slavenkind *Charlotte Maria*, geboren in 1852, dochter van *Brunette*, toebehoord hebbende aan J. de Randamie.

10o. Aan het slavenkind *Jacobus*, geboren in 1852, zoon van *Leentje*, toebehoord hebbende aan plantage *'t Yland*, divisie *boven Suriname* en *Thorarica*.

en 11o. Aan de slavin *Adelaide*, geboren in 1827, dochter van *Babé*, en haar kind *Adriaan François*, geboren in 1854, toebehoord hebbende aan den houtgrond *Onverwacht*, divisie *Para*.

En dat gemelde gemanumitteerden voortaan de namen zullen voeren van:

1o. *Henriette Louise Galdeij*,
Albert James Galdeij.
2o. *Francina Wilhelmina Barkau*.
3o. *Adriana Sophia Oostriesland*.
4o. *Antoinetta Galathea Smel*.
5o. *Ketty Walendijn*.
Augustina Santje Walendijn.
6o. *Christiaan Theodorus Dorwaar*.
7o. *Elisabeth Gree*.
8o. *Paulus Willem Anches*.
9o. *Charlotte Maria Randa*.
10o. *Jacobus Richard Wolker* en
11o. *Adelaide Francina Lannens*.
Adriaan François Lannens.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,

E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 27 Februarij 1856.

Bij Gouvernements-resolutie van den 25n. dezer maand No. 234, is aan de Gezusters Juda vergund, om het bedrijf van *Koffijhuis-* en *Biljardhoudsters* in het huis aan den *Waterkant* La. A No. 166 uit te oefenen.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,

E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Aanzoek voor Vrijgeving.

1856.

27 Feb. Van het slavenkind *Ugenia*, geboren in 1848, dochter van *Lavinia*, toebehoorende aan D. A. Du Cloux.

» Van den slaaf *Jemmes*, geboren in 1829, zoon van *Anna*, toebehoorende aan plantaadje *Hooijland*, divisie *beneden Commewijne*.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,

E. A. VAN EMDEN.

Eerste afkondiging.

DONDERDAG den 28 Februarij *RECEPTIE* ten Gouvernements huize, des avonds ten 8 ure.

Paramaribo, den 27 Februarij 1856.

De Adjudant van den Gouverneur,

F. P. KAMERLING.

Transport.

(2520) Den 27sten Februarij 1856. J. Robinson, aan C. Phreijshum, van de plantaadje *Sara Maria*, gelegen aan de rivier *Saramacca*.

Paramaribo, den 27 Februarij 1856.

De Griffier bij het Geregtshof,

MARTINI VAN GEFFEN.

Paramaribo, den 27 Februarij 1856.

(2925) Alioo A. Gracia Wijngaard, zich aan het Collegie van Commissarissen voor het Departement der *Onbeheerde Boedels*, heeft geadresseerd, verzoekende voorloopige uitbetaling, te bekomen zijner vordering ten laste van ⅓ gedeelte van den houtgrond *La Deligence*, als ⅓ aankomende den boedel Salomon de la Parra en ⅔ de erven Semuel Haim de la Parra.

Zoo wordt daarvan mits deze aankondiging gedaan ingevolge art. 4 der Publicatie van den 5 December 1843 (G. B No. 8).

De Secretaris bij het Collegie voornoemd,

J. ELLIS.

Paramaribo, den 27 Februarij 1856.

(2926) In opvolging van art. 26 van het Reglement voor het Departement der *Onbeheerde Boedels*, worden belanghebbenden hierbij geinformeerd, dat de boedelbeschrijvingen van de *insolvente* boedels van Johannes Olorius en John Henry François Worsdell, alsmede van den gerepudieerd gemeenschappelijken boedel van Nicolaas Gerrit Vlier en nagelatene huisvrouw Anna Elisabeth Heuland, benevens de rekeningen en verantwoording en daarop geforemeerde, balance, gedurende den tijd van *drie* weken ter Secretarie van het Collegie van Commissarissen voor het Departement der *Onbeheerde Boedels*, ter *visie* liggen,

met inthimatie, om, wanneer de Crediteuren eenige aanmerkingen, hetzij op de gegrondheid en de hoegrootheid der daarbij voorkomende schuldvorderingen, hetzij op de rangschikking der Crediteuren of eenige remarques of debatten op de rekeningen en verantwoording mogten hebben, daarvan binnen den tijd van *drie* weken, na den dag waarop de bevoegdheid om van deze stukken *visie* te nemen, is geëxpireerd, bij eenig behoorlijk schriftuur aan Commissarissen te doen blijken.

De Secretaris bij het Collegie voornoemd,

J. ELLIS.

(2865) Op MORGEN den 29 dezer, des namiddags ten 4 ure, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels*, in het lokaal van hetzelve Departement door den Vendumeester A. Salomons, in het openbaar doen verkoopen:

De Nalatenschap van wijlen den Heer J. W. van Leeuwaarde, bestaande in: *LIJFKLEEDEREN* en eenige *HUISRADEN*.

Alsmede: een partij 1 dms. *Kopie* **BESLAGPLANKEN** van den Houtgrond *Overtoom*, aankomende den boedel S. DE LA PARRA.

Voorts: het *HUIS* en *ERF* aan de *Wageweg straat*, bekend onder N. W. La. B No. 94 en O. W. La. C No. 84; aankomende den boedel J. E. Dijon Barends, de *helft* in het bloote Erf gelegen aan de *Grave en Soldaten straat*, naast het Huis en Erf van den Heer E. E. Emanuels, bekend onder Nw. Wk. La. B No 19, en O. W. La. D No. 43, toebehoorende den boedel G. C. Goedschalk wed. F. J. Marcus, en gelijktijdig, *een zesde* aandeel in evengemeld Erf, aankomende S. Goedschalk; (zijnde) de bewijzen van eigendom en koopvoorwaarden der vaste Effecten ter *visie* aan het Departement.

Paramaribo, *den* 28 *Februarij* 1856.

De Curator voornoemd,

CHs. LIONARONS.

S. GOEDSCHALK.

Op MORGEN den 29 dezer, des namiddags 4 ure, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels*, in het lokaal van hetzelve Departement door den Vendumeester A. Salomons, publiek doen verkoopen:

De Goederen gevonden in de volgende *desolate* boedels, als: Sophia J. Reijsiger, P. J. van Wesel, J. J. Monsanto, Mariana Stift, P. Faubel, G. A. Keoph, A. Nederhorst, H. Lack, Martha van Stolkert, Johannes Carons, Fanny Melvill en den gerepudieerd gemeenschappelijken boedel M. F. del Castilho en nagelatene Huisvrouw Isabella Pieterse en E. A. Dompig en nagelatene Huisvrouw E. M. Zichem.

En, vermits in die boedels tot dusver geene genoegzame goederen aanwezig zijn, zoo zullen de Crediteuren niet worden opgeroepen.

Paramaribo, *den* 28 *Februarij* 1856.

De Curator voornoemd,

CHs. LIONARONS.

(2570) De Exploicteur bij het Geregtshof in de kolonie *Suriname*, dagvaart bij deze alle bekende en onbekende Crediteuren:

Van de Erven Conollij wegens de provenuen van de op den 4n. Januarij 1856 bij executie verkochte ⅝ aandeelen in de plant. *Boxel* c. a. en ⅝ aandeelen in de plant. *Mary'shope* c. a. aangekomen hebbende de Erven Conollij voornoemd.

Van Joseph Robinson en R. Wright wegens de provenuen van het op den 4n. Januarij 1856 bij executie verkochte ⅛ aandeel in de plant. *Boxel* c. a. en ⅛ aandeel in de plant. *Mary'shope* c. a., aangekomen hebbende J. Robinson en R. Wright voornoemd.

Om te compareren of gemagtigden te zenden ter *prœ et concurrentie* Rolle van het Geregtshof alhier, welke gehouden zal worden op Vrijdag den 11den April 1856, des voormiddags ten *acht* ure, teneinde aldaar te zien dienen van relaas en bijlagen; voorts hunne sustenuen van *prœ et concurrentie* op te geven en met den Impetrant voort te procederen als naar regten.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen of mogen pretenderen, is deze gepubliceerd en geaffigeerd alhier aan *Paramaribo*, *den* 25 *Februarij* 1856.

SIMON ABENDANON Sz.

SEQUESTERS

der plantaadje *Livorno* ½ Erven L. E. H. Forberger, bieden bij inschrijving, het hoogste bod goedgekeurd wordende, te koop aan, tegen *kontante betaling*:

P. m. **13 VATEN SUIKER**,

om voor rekening en risico van den kooper, binnen 8 dagen, van plantaadje af te halen.

Zullende de inschrijvings-billetten ter Griffie van het Geregtshof tot Zaturdag den 1sten Maart, des morgens ten *negen* ure, worden aangenomen. [2924]

Paramaribo, *den* 27 *Februarij* 1856.

De vorming der Steenkool.

Maar al te lang hebben wetenschap en industrie ieder haren eigen weg bewandeld en is het verband tusschen geologie en staathuishoudkunde miskend geworden. En toch is dat verband zeer naauw, want van de gesteldheid van den grond hangt voor een groot deel de meerdere of mindere welvaart der staten af. De vruchtbaarheid waarin sommige districten zich voor het tegenwoordige mogen verheugen, de dorheid van andere, de industriele kracht van de eene, het handelsleven in de andere provincie, — dit alles zijn uitvloeiselen der gebeurtenissen, die in overouden tijd de gesteldheid van onzen aardbol herhaaldelijk hebben gewijzigd en herschapen. Een deel dezer geschiedenis staat met onwraakbaar schrift op de zamenvlechtselen van het kolenterrein geschreven. Uit dit oogpunt beschouwd kan men de mijn een boek noemen.

Als men die grafgewelven der natuur doorloopt, waar de eeuwen op de eeuwen liggen te sluimeren, waar de uitgestorven flora's en fauna's van weleer opeengehoopt liggen, denkt men onwillekeurig aan de veranderingen, welke de natuurlijke zichtbare wereld ondergaan heeft. De plantaardige stof, waaruit de steenkool ontstond, werd in mineraal veranderd op den bodem van moerassen die sinds lang niet meer bestaan; de boomen, waarvan men de zuivere en regelmatige afdruksels boven op de lagen bespeurt, hebben tot wouden behoord, waarvan geen spoor meer te vinden is. De grond zelfs waarop die wouden stonden, is verdwenen of heeft eene gansch andere gedaante gekregen. Zoo gij wildet beproeven om de rivieren en stroomen terug te vinden, welke die gronden vroeger doorsneden, het zou eene ijdele moeite zijn: de zeeën, waarin die rivieren zich ontlastten, zijn van plaats veranderd.

De planten en gewassen eindelijk, uit welke de steenkool is gevormd, behoorden tot geslachten die sedert voor altijd aan onze hemelstreek ontvlugt zijn. Zou het gezigt dezer plantsen ons dan niet met een gevoel van medelijden moeten vervullen voor de gewrochten, die de mensch op de oppervlakte van zijne planeet oprigt, en die hij grootsch en hecht noemt? Onze nieuwere dichters spreken soms wel eens, bij wijze van tegenstelling, van het wufte der menschelijke gevoelens en geneigdheden en van de onveranderlijkheid der natuur; in het oog der wetenschap is die tegenstelling niet juist, want ook de natuur verandert: *praeterit enim figura hujus mundi!* (ook de vorm van deze wereld is een voorbijgaande.) De aarde is een organismus dat verandert, dat groeit; even als bij de wezens die haar bewonen, komen ook bij haar uit sommige deelen achtereenvolgens andere voort; wat zij heden is, was zij gisteren niet en zal zij morgen niet zijn, zoo wij althans onder gisteren en heden tijdperken van eene eindelooze uitgestrektheid verstaan, tijdvakken niet onder het bereik van eenige wiskunstige berekening te brengen. Alzoo gaat alles voorbij, en is er niets duurzaams, niets eeuwigs in deze wereld dan wisseling en beweging.

De vorming der steenkoollagen maakte een levenstijdperk der natuur uit, — het zoogenaamde kolentijdperk. Zou een bezoek in de steenkolenmijnen ons niets van de geschiedenis van dat lang verleden tijdperk kunnen leeren? Men vraagt zich in de eerste plaats: of er toen dieren op de aarde bestonden, en het antwoord op die vraag kan alleen gezocht worden in het boek waarin met verkorte, om zoo te zeggen met stenographische trekken, het getuigenis der daadzaken staat opgeteekend. Dierlijke fossilien worden in het steenkolenterrein schaars aangetroffen. Het is echter eene bewezene zaak, dat het dierlijke leven op onzen bol reeds vóór het kolentijdperk een aanvang genomen had; in gronden die veel ouder dan het steenkolenterrein zijn, vindt men tallooze sporen van zoöphyten (gewassen die half plant, half dier zijn), van schaal- of schelpdieren en zelfs van visschen. Indien wij ons evenwel op het dagboek verlaten, waarin de natuur hare herinneringen heeft opgeteekend, zou er, gedurende het tijdvak waarin de steenkool zich vormde, een tijd van rust voor de bezielde natuur moeten hebben bestaan. Hetzij dan dat gedurende dat tijdvak het aantal levende dieren om onbekende oorzaken, zeer gering geweest zij; hetzij dat de chemische bestanddeelen van het kolenterrein min gunstig waren voor de bewaring van dierlijke overblijfselen, — het kan onmogelijk ontkend worden dat de verkoolde dierenschat uitermate karig is. Men heeft in den omtrek van Luik fossilien van schelpen gevonden, maar slechts in kleine hoeveelheden en dan nog maar in enkele mijnen.

Wanneer de krachten der natuur op het eene punt te kort schieten, werken zij op een ander des te sterker: het kolentijdperk is bij uitnemendheid gunstig voor de ontwikkeling van het plantenrijk geweest. Telken male wanneer wij de mijnen bezochten, stonden wij verbaasd over het aantal afdrukselen van bladeren en van stukken boomschors die wij op den bovenkant der lagen in alle mijngangen ontdekten; sommige dier vormen of afgietsels konden wij zeer gemakkelijk met de hand af-

stigten. Even als de botanist, die in zijn herbarium de uitkomsten van zijn onderzoek en de herinneringen aan zijne reis medevoert, zoo hebben wij op onze onderaardsche uitstapjes een aantal plantaardige fossilien opgegaard en daarvan een versteend, door de natuur selve toebereid herbarium zamengesteld; van die planten is alleen de vorm overgebleven, de stof is geheel verdwenen.

De geschiedenis der flora van het steenkolenterrein maakt een hoofdstuk uit van de levensbeschrijving der aarde, door haar zelve opgeteekend. Als gij na zoo pas de bovenwereld verlaten te hebben, in de mijn rondom u heen ziet, voelt gij u schier verstomd over den magtigen ommekeer, die er in de wetten der natuurlijke, zigtbare wereld heeft plaats gegrepen. Van al de bloemen, die gij nog frisch of door de kou reeds half verkleumd onder het daglicht verlaten hebt, vindt gij geen enkele in de planten-afdrukselen terug, waarmede het gewelf der sombere mijngangen als overdekt is. Een mijnwerk te doorloopen is den Tijd op arendswieken door te snellen; en op die snelle vaart te zien dat alles, zelfs de eeuwige natuur, verandert. De grondtrekken der verkoolde flora loopen niet zeer uiteen: tot boomen opschietende kruiden, welker teedere bladeren zich als in fijne vezeltjes of adertjes verliezen; dikke, grove rietsoorten; struiken met gegroefden stam en met rimpelen bedekt, — dit zijn de vertegenwoordigers van het plantenrijk van weleer, die in de meeste mijnwerken worden aangetroffen. Die plantaardige afdrukselen zijn niet slechts dezelfde in al de Belgische mijnen; men treft ze zelfs tot in Amerika aan, van de lagen die den staat Alabama doorloopen tot in die der Canada's, — in Europa vertoonen zij zich van de warme luchtstreek tot aan Groenland, tot aan die eilanden, welke in onze dagen schier niet anders dan groote ijskegels zijn en waar gedurende drie maanden van het jaar volslagen nacht heerscht. De uitgestrektheid van het terrein, waarop deze flora zich vertoont, trekt de opmerkzaamheid van den beschouwer met onweêrstaanbare kracht tot zich. Daar de planten, gelijk men wel eens zegt, de kinderen van lucht, water en licht zijn, kan men door middel der botanische aardrijkskunde een klimaat als het vaderland eener bloem aanwijzen, dat men nooit heeft bezocht. Wat ten aanzien van de tegenwoordige verdeeling van onzen aardbol waar is, is het ook met opzigt tot de verschillende tijdperken der natuur; de gelijkheid der trekken, die den plantengroei van weleer onderscheiden, levert het bewijs dat de luchtgesteldheid vroeger over den ganschen aardbol dezelfde moet geweest zijn. De reusachtige varenstammen, die in het kolenterrein gevonden worden, leeren ons bovendien, dat die luchtgesteldheid gedurende het geheele jaar vochtig en gelijkmatig warm moet zijn geweest op eene breedte zoo als die waarop Belgie ligt, waar men kan zeggen dat thans over 't geheel een koud en veranderlijk luchtgestel heerscht; want een aanhoudend vochtige dampkring en eene bestendige warmte zijn onmisbaar voor het welig tieren, vooral op stam, van het varenkruid, dat, althans in onze koelere streken, sinds de verandering die in de meteorologische verschijnselen is voorgevallen, geheel van zijne vroegere natuur ontaard is, en in plaats van, zoo als weleer, de reus of koning van het plantenrijk te zijn, nu slechts voor eenen dwerg kan doorgaan.

Niet alleen dat de planten in zekere mate organische thermometers zijn, zij dragen ook in haren vorm de sporen der uitwendige omstandigheden, onder welke zij in het leven zijn geroepen, en alzoo draagt de flora van het kolenterrein de duidelijke merkteekenen dat zij op een eiland te huis heeft behoord. Tegenover deze feiten, in de archieven der aarde geboekstaafd, zien wij Belgie, zien wij Europa, van de wereldkaart verdwijnen, ja die geheele kaart zich als 't ware uitwisschen en uit den zwarten stofnevel der kolenmijnen de oude gesteldheid van onzen aardbol te voorschijn komen. Destijds, in het kolentijdvak namelijk, lagen de landen, van welke wij de oppervlakte bewonen, nog onder het water bedolven. Een uitgestrekte oceaan, waarop hier en daar eenige eilandjes, als zoo vele stipjes, schenen te drijven, bedekte geheel onzen aardbol. De voorname gebergten, die tegenwoordig de hoogste punten van Europa uitmaken, de Alpen, de Pyreneën, de Apennijnen, de Jura, bestonden niet of lagen nog in de peillooze diepte der zeëen verzonken, waarvan zij de beddingen uitmaakten. De toppen van andere onderzeesche bergketenen, zich boven het vlak der wateren als zoo vele kleine eilanden vertoonende, maakten de eenige ongelijkheden uit, die het anders strikte waterpas van onzen oorspronkelijken bol verstoorden. Van deze algemeene feiten zijn de trekken bewaard gebleven in de hieroglyphische bladzijden, op welke de aarde hare geschiedenis heeft gegraveerd. De kalklaag die in Belgie de basis van het kolenterrein vormt, die zich in breede strooken door geheel Europa verspreidt, die men in Canada en in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika terugvindt, heeft kennelijk tot de zee in betrekking gestaan, zij is de bedding van een opgedroogden oceaan, want — ook de zeeën en de oceanen gaan voorbij!

Het is niet mogelijk tusschen de vroegere gesteldheid der aarde en haren tegenwoordigen toestand eenigzins juiste termen van vergelijking te vinden: de verkoolde flora gelijkt op niets dan op zich zelve en deze oorspronkelijkheid van botanische gelaatstrekken is een bewijs van het oorspronkelijke der oorzaken, te midden van welke de voormalige plantengroei zich heeft ontwikkeld. Men treft niettemin op vele eilanden onder de keerkringen en in eenige eilanden van den Grooten Oceaan bosschen met levende varen aan, die in lengte van stam en in de wijze waarop zij zich ontwikkelen de oude uitgestorvene varensoorten nabijkomen, welke het hoofdkarakter der steenkolen-flora uitmaken. Het is zeer natuurlijk hieruit af te leiden, dat indien iets in onze hedendaagsche wereld aan den toestand van onzen oorspronkelijken bol kan herinneren, het dan ook zeker het vijfde werelddeel, Australie, is. Daar Otaheite, de Sandwichs-eilanden en ook Nieuw-Zeeland de eenige plekken der tegenwoordige wereld zijn, waar het plantenrijk het minste van de uit het verkolingstijdperk tot ons gekomen afdrukselen afwijkt, zoo geeft ons dit, naar wij meenen, het regt om te gelooven dat deze eilanden in zeker opzigt te zamen één vasteland uitmaken, in hoofdtrekken ingerigt naar den geographischen toestand van onzen ouden aardbol. — Een togt door eene kolenmijn staat in zekeren zin gelijk met eene reis in die landen onzer tegenwoordige wereld, waar men gedurende het geheele jaar eene warme, vochtige en gelijkmatige luchtgesteldheid aantreft, waar de inlandsche flora overvloedig en weelderig is, waar de dieren, vooral de zoogdieren, zeer zeldzaam voorkomen, en waar, in één woord, de aarde zich meer dan elders in haren oorspronkelijken toestand, in hare kindsche vormen voordoet. Hetgeen thans een klimaat vormt, heeft weleer een levenstijdperk der natuur uitgemaakt.

Wanneer wij van de rotsen, die het kolenterrein vormen, tot de steenkool zelve overgaan, alsdan kunnen de mijnen ons weder nieuwe bijdragen leveren tot de geschiedenis van onze planeet. De steenkool is blijkbaar van plantaardigen oorsprong; maar het middel, dat de natuur bezigde om planten en gewassen in eene minerale brandstof te doen overgaan, werd tot op dit oogenblik nog nooit volledig in het licht gesteld. Sommige geologen hebben de meening voorgestaan dat gansche wouden plotseling door de aarde verzwolgen of daaronder bedolven waren geworden; anderen, dat de steenkoollagen van lieverlede zouden zijn ontstaan op minderen of meerderen afstand van de groote bosschen, en wel in kreken of kommen, waar de boomen met bladeren, takken en wortels langs de rivieren en wateren, waren heengevoerd. Dit laatste is zelfs in onzen tegenwoordigen natuurstaat geene geheel onbekende zaak: er zijn in Amerika rivieren die verbazend veel boomstammen, gedeelten van bosschen zelfs, afvoeren; al deze plantaardige afval, door het ijs of door ondiepten tegengehouden, hoopt en pakt zich op elkaar, vermengt zich met elkander en vormt soms massa's van eene belangrijke uitgestrektheid. Deze opeenhoopingen van plantaardige stof worden van lieverlede kleine eilandjes, op welke wilgenhout en andere boomen van eene waterachtige natuur opschieten, wier wortels alweder meerdere vastheid geven aan eene aardoppervlakte, die weldra stevig genoeg zal zijn om met een geheel bosch te worden overdekt.

De bestanddeelen van zoodanige plantenmassa's verschillen, naar mate van hunnen ouderdom; de onder de aarde bedolven boomstammen veranderen trapsgewijze en gaan eindelijk tot eene zwartachtige zelfstandigheid over, waaraan nog wel in meerdere of mindere mate de vezelachtige hoedanigheid van het hout eigen blijft, maar die slechts in aanraking met aardharsen behoeft te komen om geheel het voorkomen van steenkool te verkrijgen. Deze daadzaken, hoewel niet allen twijfel opheffende, zijn toch zeer geschikt om licht over den oorsprong der steenkool te verspreiden: wanneer men het verband tusschen de wetten der voorwereld en die waarnaar onze tegenwoordige aarde wordt geregeerd wil nagaan, men spore dat verband dan niet op in landstreken door de hand des menschen veranderd en ontaard, maar te midden der woestenijen, waar de natuur geheel meesteresse is van hare daden.

De grootere boomen behooren ongetwijfeld voor eene zekere hoeveelheid tot de bestanddeelen van de steenkool; maar niets bewijst dat de varens, de stigmaria's, de lepidodendrons en de andere reuzen van het oude plantenrijk alléén de stof voor de kolenbeddingen zouden hebben geleverd. De meeste geologen verwonderen er zich over dat men in het steenkolenterrein geen sporen ontdekt van kruiden, lichens, mossoorten, enz. Dat men die kleinere gewassen niet op de oppervlakte afgedrukt vindt, komt ons echter zeer natuurlijk voor, daar wij het er voor houden dat juist die kleinere gewassen de grondstof van de steenkool uitmaken. Er bestaat geen de minste aanleiding om aan de voorwerelden verborgene, wonderdadige, bovennatuurlijke krachten toe te schrijven; men moet alzoo hetgeen vroeger op onzen bol is voorgevallen, trachten te verklaren uit hetgeen wij daarop nog dagelijks zien gebeuren; de koollagen hebben zich gewis niet anders gevormd, dan nog heden ten dage de veen- of turfgronden onder onze oogen ontstaan. Het veen vormt zich onder water, of althans op lage, vochtige plaatsen. Het is uit mos- en waterplanten, biezen, riet, kroost enz. zamengesteld, die alle tot ontbinding zijn overgegaan. Even als de steenkool, levert het veen, bepaaldelijk in Holland, in de gedaante van turf, het voedsel voor den huisselijken haard. De turf zou in niets van de steenkool verschillen, indien hij uit dezelfde, met jodenlijm doortrokkene, plantenmassa's en onder eene tropische luchtsgesteldheid ware ontstaan, en vooral, indien hij met eene dikke zandlaag ware overdekt geweest: onder eene zoodanige drukking zou zich eene ongeloofelijk sterke hitte hebben ontwikkeld, en het veen ware ongetwijfeld in de beste minerale brandstof herschapen. Het gezigt der mijnen bevestigt deze theorie volkomen; de vulkanische stoffen hebben hier en daar duidelijke sporen van hare werking achtergelaten; van afstand tot

afstand bespeurt men scheuren in het terrein, die het van boven tot beneden doorloopen en in de taal van den mijnwerker »dijken" of ook wel »steenlagen" genoemd worden; terwijl de geweldige uitwerking, waaraan zij hun bestaan te danken hebben, blijkt uit de afscheiding, door deze scheuren of dijken in den geregelden loop der lagen te weeg gebragt. Alles doet dus denken dat de steenkool zich oorspronkelijk onder eene waterlaag gevormd heeft, en dat zij vervolgens aan eene groote drukking en aan eene ongemeene hitte is blootgesteld geweest. Deze onderaardsche warmte heeft de andere kolenlagen vooral eene groote verandering doen ondergaan. In Belgie zijn de steenkoollagen, die digt onder de oppervlakte van den grond worden gevonden, van eene veel vettere hoedanigheid, dan die welke dieper onder den beganen grond voortloopen. Daar de magere kool onder is dan de vette, kan men op de plaats zelve de afneming van den vulkanischen invloed nagaan. Er zijn zelfs plaatsen, waar men zou zeggen dat de natuur den mensch in zekeren zin in de vervaardiging van coke is voorgegaan. Er bestaat in Groot Brittannie een kolenterrein, 't welk door een vulkanischen »dijk" doorloopen wordt, die de onuitgegraven steenkool reeds in denzelfden toestand gebragt heeft, waarin haar anders de hitte van onze gasovens pas brengt.

Maar wat er ook van de scheikundige werkingen, die het ontstaan der steenkool ten gevolge hebben gehad, zijn moge; omtrent eene zaak zijn allen het eens, namelijk de onuitputtelijke mildheid der aarde op het tijdstip toen zij voor hare toekomstige bewoners zulk een rijken voorraad van brandstof verzamelde. De hoeveelheid plantaardige stof, die alleen noodig is geweest voor het ontstaan der aderen in het Belgische kolenterrein, grenst aan het onnoemelijke. Men heeft berekend dat een bosch met fraai opgaand hout, dat eene eeuw lang zich over eene oppervlakte als die van geheel Frankrijk zou uitstrekken, nog op verre na zooveel grondstof voor steenkolen niet zou kunnen opleveren, als eene enkele koollaag van omstreeks anderhalve Ned. el dikte in de tot dusver bekende beddingen bevat. In Belgie even als in Engeland loopen de lagen onder andere voort, zonder dat men met zekerheid weet waar zij eindigen. Aan de zijde van Charleroi vermoedt men dat de kolenbedding tot op 1800 Ned. el beneden den beganen grond voortloopt; de putten die men gedolven heeft, zijn nog niet dieper dan 600 el, en de directeur der voornaamste uitgraving zeide tot ons: »Als ik er niet meer ben, kan men doen wat men wil; maar zoolang als ik een woord zal mogen medespreken, zal men hier niet dieper gaan; want op deze 600 el diepte ligt al reeds veel meer steenkool bedolven dan onze vijftien honderd werklieden in de eerste halve eeuw kunnen uitgraven." Ondanks deze en dergelijke verzekeringen hebben sommige staathuishoudkundigen, bij het zien van het verbazend en schier nog dagelijks toenemend verbruik der steenkool, zich over de toekomst bezwaard getoond. Aannemende dat in zake van grondstoffen niets onuitputtelijk kan heeten, en dat de steenkool die eens uitgegraven is niet weder aangroeit, noch elders weer op nieuw te voorschijn komt, hebben zij zich afgevraagd waarmede onze nakomelingen zich zouden verwarmen, waarmede zij hunne stoomwerktuigen en stoomslepers zouden moeten voeden. Er is wel is waar niets dat niet ten lange laatste voor uitputting vatbaar is; maar er bestaan toch ook berekeningen van eene Engelsche zijde, die ons ten deze wel eenigzins gerust moeten stellen. Mannen van naam in de wetenschap der statistiek hebben de zaak naauwkeurig nagegaan, en tot uitkomst hunner becijferingen — waarbij op eene toeneming der bevolking en op vooruitgang der industrie gerekend werd — verkregen; dat alleen de tot dusverre ontdekte beddingen de wereld nog vier duizend jaren lang van steenkolen kunnen voorzien. Men ziet dus dat wij ons vooreerst nog zonder eenig gewetensbezwaar kunnen warmen.

Welk een onvergelijkelijk weelderige wasdom, gedurende tijdperken waarvan wij het begin noch het einde bepalen kunnen, is er niet noodig geweest om de voorraadschuren der natuur te vullen, die thans door de menschelijke nijverheid worden opgespoord en ontgonnen! Wanneer men zich daarbij voorstelt dat die steenkolenmassa's eertijds als gazstoffen, om zoo te zeggen, door het luchtruim verspreid waren; dat zij de organen der planten vervuld hebben; dat het herscheppen dier planten in mineralen het gevolg is geweest van eene langzaam werkende oorzaken, dan valt er niet aan te twijfelen of het zoogenaamde kolen tijdperk moet onberekenbaar lang geduurd, en de omstandigheden, welke voor de ontwikkeling van den plantenwasdom meest gunstig waren, in zich vereenigd hebben. Zoo het geoorloofd is den gang der schepping bij den loop der jaargetijden te vergelijken, wier lengte door de zon, om zoo te zeggen, is afgepast, mag men het kolentijdperk »de gouden eeuw van het plantenrijk," of met de Engelsche geologen, »de lengte van het groote jaar" noemen. Men heeft getracht na te gaan welke de oorzaken kunnen geweest zijn van dien voorbeeldeloos rijken plantengroei, naast welken het weelderigst veldtapijt van de weligste der savannah's van onze dagen en de rijkste tropische wasdom van de eilanden onder den Evenaar slechts een armoedig en schraal voorkomen zouden hebben. Eenige geleerden hebben aan het bestaan van eene met koolstofzuur overbezwangerde atmospheer gedacht. In den tegenwoordigen natuurstaat ontladen zich aanhoudend hoeveelheden koolstofzure gaz uit minerale bronnen, uit kraters van vuurspuwende bergen en zelfs uit de oppervlakte van eenen zeer gewonen grond; het kan dus zeer wel het geval zijn geweest dat in het tijdperk toen de steenkool zich vormde, die gazachtige uitdampingen veel ruimer waren dan thans; maar het is vooral in de verhouding waarin destijds aarde en zee tot elkander stonden, dat men den oorsprong van den eigenaardigen plantengroei, waaraan het steenkolenterrein zijn ontstaan te danken heeft, zoeken moet. Daar de tegenwoordige werelddeelen niet bestonden en de noordelijk gelegen landen zich niet boven het vlak der wateren verhieven, was de wereld van dien tijd niet blootgesteld aan die kille invloeden van de polen uitgaande, die later voor onze zoogenaamde gematigde luchtstreek eene eeuwigdurende oorzaak van verkoeling zijn geworden. De eiland-vorm was voorzeker de beste, om de twee voorwaarden vervuld te zien, welke voor den weligen groei van planten gevorderd worden, te weten, eene gelijkmatige warmte, en eene vochtige atmospheer. Zelfs in den tegenwoordigen toestand der natuur schijnt de Oceaan, als men het zoo eens noemen mag, er nog steeds op uit te zijn om op de kusten die hij bespoelt, eene zekere gelijkheid van luchtgestel te doen ontstaan; de Oceaan kan de band der klimaten worden genoemd. Toen nu de wereld nog naar uitsluitend bestond uit eenige, weinige, lage, eilanden, door de zee van alle zijden omringd, moest de luchtgesteldheid nog des te eerder gelijkmatig, vochtig en lauw zijn. Daar deze eilanden-groepen, gelijk wij gezien hebben, de toppen van onderzeesche bergketenen waren, zoo heeft men berekend dat de eerste planten op de slechts met eene dunne aardlaag bedekte kruinen van granietrotsen moeten zijn opgeschoten. Hoe welig zullen dat varenkruid der voorwereld, die eerste palmen en pijnboomen getierd hebben op dien nieuwen, gansch opgerepten grond, terwijl zij de overvloedigste levenskrachten opslurpten uit eene atmospheer, zoo uitnemend geschikt voor hunne ontwikkeling! Men heeft zich voorgesteld dat er van tijd tot tijd, door het afvallen van granietblokken nieuwe eilanden, nieuwe aanleidingen voor de ontwikkeling van den eersten plantengroei ontstonden, welke aan dien wijden Oceaan het voorkomen gaven van een eindeloos meer, bezaaid met kleine eilandengroepen, die niets dan loof en groen vertoonden. Dit eerste loofgewaad was voorzeker het rijkste en weelderigste, zoo niet het afwisselendste dat ooit werd uitgespreid over de naaktheid der aarde, toen pas aan het hart der baren onttogen. Het verkolingstijdperk, door eene verhoogde temperatuur, door eenen krachtigen, overschoonen, in zekeren zin fabelachtigen bloei en plantengroei gekenmerkt, maakt inderdaad in de geschiedenis van onze planeet dat tijdsgewricht uit, waaraan de Ouden den naam gaven van »de jeugd van Cybele." [*Overgenomen.*]

Producten Handel.

Bij inschrijving verkocht:

Katoen. Den 25 dezer van plant. *Vaderszorg en Carelsdeel* 10 balen schoone a 26,50 cent.

Scheepvaart.

Uitgeklaard.

Den 25sten, de Eng. schoener *Brillant*, kapt. J. B. H. Simmons, in ballast.

Idem, de Eng. schoener *Forth*, kapt. Mercurius, lading: 42 vaten suiker 63,545 pond en 6 vaten Koorn 1,080 pond. — Passagier de Minderj. W. G. Mac George. — Beiden naar Demerarij.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Cuba, kapt. Zeijlemaker, adres bij F. P. Bouguenon. — Sluit Ultimo dezer.

Suriname, kapt. P. Reijntjes, adres bij Gisius en Co. — Sluit 4 Maart e. k.

Texel, kapt. H. J. Hubert, adres bij Gisius en Co. Sluit 20 Maart e. k.

Anna Arnoldina, kapt. van Wijk, adres bij Gisius & Co.

Calijpso, kapt. D. R. Nolles, adres bij H. C. Levy.

Goede Verwachting, kapt. A. R. de Lang, adres bij Gisius & Co.

Noord Holland, kapt. F. C. Overeem, adres bij F. P. Bouguenon.

Willem en Carel, kapt. N. D. Steenveld, adres bij H. Degenhard.

Plata, kapt. J. H. Henning, adres bij F. P. Bouguenon.

Anna Elisabeth, kapt. Teensma, adres bij J. G. Fonseca Fz.

ADVERTENTIEN.

Garen blaauw gestreept Osnab. LINNEN; Amen en pullen *PATENT OLIE*; WASKAARSEN en *extra* **BOTER**. Verkrijgbaar, a **CONTANT**, bij
(2930) D. J. SANCHES.

3 *Clarifiers*
worden te KOOP gevraagd door
[2929] THOMAS GREEN.

Gedrukt bij **J. C. MULLER Az.**